

Ozsváth Judit (szerk.)

Bolyai Nyári Akadémia – 2018

Van nyitottság a változásra, a paradigmaváltás megkezdődött

Ferencz-Salamon Alpárral, a Bolyai Nyári Akadémiák programigazgatójával, a csíkszeredai József Attila Általános Iskola igazgatójával BNYÁ-ról, pedagógusokról és a kető kapcsolatáról beszélgettünk.

Ferencz-Salamon Alpár

– Az idei Bolyai Nyári Akadémia minden programja a kreativitás köré szerveződik. Mit gondol, hogyan fogadják ezt a pedagógusok?

– A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének őszi országos elnökségi ülése óta a BNYA iránt érdeklődők (de nem csak) számára igyekszünk felépíteni a kreativitásnak egy másik meghatározását, a mű-

vészi megnyilvánulási formákon túl egy innovatív, kísérletező, az újra nyitott definíció formájában. Úgy látjuk, a pedagógusok nyitottak erre, és kíváncsisággal fogadják a most meghirdetett témát, hiszen a jelentkezési határidő lejártáig szép számban iratkoztak be a meghirdetett szekciókba.

– Ön szerint mire van szükség ahhoz, hogy a jelenlegi oktatási rendszer biztosította feltételek mellett is előtérbe kerüljön az iskolában a kreativitás fejlesztése?

– Úgy gondolom, sőt hiszem, hogy a pedagógusi kreativitás közoktatási rendszerünk reformja nélkül is meg tud nyilvánulni. Bármilyen innovatív pedagógiai megközelítés, szemlélet vagy módszer közmentálitásban és pedagógiai gyakorlatban való meghonosodásához elsősorban az adott pedagógus egyéni döntésére, hozzáállására, személyes opciójára van szükség. Másodszor pedig arra, hogy az iskolák vezetői ösztönözzék a pedagógusi kreativitás megnyilvánulásait. Iskolavezetési paradigmaváltásra van szükség, olyan szervezeti kultúrák kialakítására, amelyek kiváló elméleti és gyakorlati felté-

teleket teremthetnek a kreativitás egyéni vagy csoportos megnyilvánulásaihoz. Az eredményes közoktatási rendszerekkel rendelkező országokban pontosan erre jöttek rá: az egyének szintjén bekövetkező pedagógiai-didaktikai paradigmaváltás kiválthatja a rendszer teljes reformját, úgy ahogyan a felülről jövő reformkezdeményezések megbukhatnak, ha nem sikerül az egyének szintjén előidézniük a kívánt mentalitásváltást. Summa summarum: csak meg kell kóstolni, meg kell kívánni az alkotás örömét és az ebből származó eredmény ízét, s az egyéni kezdeményezések, alkotásfolyamatok kiválthatják azt a Csíkszentmihályi-féle flow-érzést, amely magával ragadhat akár egy teljes tantestületet is, és az egész intézmény szervezeti kultúráját is átalakíthatja.

– *Kérem, ismertesse részletesebben a 26. Bolyai Nyári Akadémia központi programját! Miért éppen ezekre a foglalkozásvezetőkre esett a választásuk?*

– Először is minden szekciófelelőst arra kérünk ilyenkor, hogy szekciójának programajánlatát az akadémia főtémája, vagyis az idén a *Kreativitás fejlesztése az iskolában* téma köré építse fel.

Továbbá, immár második esztendeje, külön hetet, azon belül pedig ún. téma-szekciókat szervezünk, amelyek teljesen a főtémára épülnek. Ezek nem adott tantárggyal vagy tantárgycsoporttal kapcsolatosak, inkább tantárgyközi megközelítésűek. Ennek szellemében szerveztük meg a tavaly a *Játék hetét*, az idén pedig *A kreativitás hetére* készülünk Csíkszteredán. Ebben az évben innovatív módszereket próbálunk közel hozni a pedagógusokhoz. Meg akarjuk mutatni, hogy miként lehet – kreatív ötletekkel – a matematikát összekapcsolni a művészetekkel, a tudományokkal, a technológiával. Az idén is hangsúlyt fektetünk az élménypedagógia kreativitást fejlesztő eszközeire, lehetőségeire. Ehhez sikerült elhívni a világ egyik vezető oktatási projektjének képzőit, a jelenségorientált finn módszereket ötvöző *Élmény Műhely* munkatársait. *Fenyvesi Kristóf* a STEAM módszer szakértője online előadást is tart a megnyitó napján. A többi szekciónkhoz pedig hazai és amerikai képzőket sikerült meghívunk, akik a pedagógiai másként gondolkodás nem is olyan ismeretlen, de feltérképezetlen világába kalauzolhatják el résztvevőinket. A foglalkozásvezetők kiválasztásánál a legfontosabb szempont az volt, hogy tanítsák pedagógusainknak a kreativitás kibontakozásához elengedhetetlenül szükséges másként-gondolkodást.

– *Tekintsen vissza az elmúlt több mint negyed évszázad nyári továbbképzőire! Milyen evolúciója van ennek a nagyméretű programnak? A visszajelzések összesítésekor önök jól látják több száz pedagógus szemléletét... Abban érzékelnek-e változást?*

– Az akadémia minden évadát felméréssel zárjuk, az új program szervezését pedig mindig szakmai véleményezéssel kezdjük. Elengedhetetlenül fontos számunkra, hogy – saját meggyőződéseinken túl – azt is lássuk, hogyan látják országszerte a pedagógiát a mai pedagógusok, ismerjük meg az ők szakmai szükségleteit és továbbképzési igényeit. A tapasztalat azt mutatja: a romániai magyar pedagógus nagyon tisztában van azzal, hogy mit akar, melyek a kortárs pedagógiai igyekezetek, melyek a közösségeik részéről érkező elvárások, és ezek ismeretében tudatosan választ továbbképzést. Úgy értékelem, hogy a nagyszámú jelentkező és témáink pozitív értékelése szemlélteti a legjobban azt, hogy van nyitottság a változásra, a paradigmaváltási folyamat megkezdődött. Így a mö-

göttünk lévő 26 év bizonyítja, hogy az elmúlt 26 év során a BNYA-nak sikerült teljesítenie legfontosabb célkitűzéseit.

– *Mitől lesz igazán eredményes egy szekció?*

– Véleményem szerint a szekció sikerességének kulcsa a kiváló előadó vagy foglalkozásvezető, akinek nemcsak „leadni” sikerül a témát, hanem személyes és szakmai példájával is „felvállalni”, annak szellemiségében oktatni.

– *Van-e valamilyen visszajelzés arról, hogy a pedagógusok mennyire alkalmazzák nevelőmunkájuk során az itt tanultakat?*

– Emailek formájában erről is kapunk visszajelzéseket a BNYÁ-t kiértékelő adatlapokon, illetve a pedagógusszövetség évközi képzéseire történő jelentkezések számában.

– *Vannak-e különösen meghatározó BNYÁ-s élményei?*

– A legjobb élményem a tavalyi nagyon sikeres *Játék hetéhez* fűződik. Egy kiváló hangulatú, szabadegyetem-szerű, de mégis komoly továbbképzési programot, szakmai fórum minőségű hetet sikerült szervezni több mint 200 pedagógusnak, amelyben a saját „élmény-játékaimat” is sikerült egy picit – a képzési szünetjátékok keretén belül – bemutatni.

– *Ön szerint milyen ma a jó pedagógus? Hogyan viszonyul a sokféle kihíváshoz, amivel találkozunk?*

– Szerintem a jó pedagógus nyitott mindenre, ami érdekelheti tanítványait, kipróbál mindent, és nem fél a kihívásoktól. Egyszerűen és szívesen kimozdul a komfortzónájából. Személyes példamutatásával tanítja a kíváncsiságot, az innovativitást, az együttműködést, a tantárgyköziséget, a korszerűség iránti, a tapasztalati tanulásra való nyitottságot, és ő maga is kész tanulni diákjaitól (például éppen a mobiltelefon oktatásban való használatával kapcsolatosan).

– *A BNYA hogyan szeretné jó pedagógusokká nevelni a résztvevőket?*

– A BNYA nagyon fontos szerepe (amúgy az igazgató egyik fontos szerepét is ebben látom), hogy állandóan az újszerűséget, a korszerűséget építi be a köztudatba, modernitással „bombázza”, provokálja a pedagógustársadalmat, hogy lassan, de alaposan bevihesse a köztudatba, a közmentálisba ezeknek a fontosságát. Hogy maguk a pedagógusok tartsák fontosnak a másként gondolkodást, a gyerekek a gyerek érdekében történő állandó szakmai változás szükségességét. Így szeretnénk mi „nevelni” a pedagógusokat, vagy ahogyan Lázár Ervin mondaná: „*Lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel. És szeretettel.*”

Középpontban a kreativitás

Az alábbi összeállításban a 26. Bolyai Nyári Akadémia néhány szekcióelőadójával készített körinterjúk olvashatók.

Nagy lendülettel és várakozással készülök minden képzésre

Demény Piroska, a BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetének előadótanára visszatérő előadó a Bolyai Nyári Akadémiákon. Egyetemi munkája során és azon kívül is főként az óvodapedagógusok és tanítók képzése és továbbképzése kap hangsúlyt. Az alábbi beszélgetésben a *A kreatív tudás megalapozása kisiskolás korban* című, a tanítók részére szervezett nagyenyedi BNYA-szekció előadójaként osztotta meg gondolatait.

Demény Piroska

vül is főként az óvodapedagógusok és tanítók képzése és továbbképzése kap hangsúlyt. Az alábbi beszélgetésben a *A kreatív tudás megalapozása kisiskolás korban* című, a tanítók részére szervezett nagyenyedi BNYA-szekció előadójaként osztotta meg gondolatait.

– Lassan harminc éve tanítok pedagógusokat: hosszú éveken át a nagyenyedi Bethlen

Gábor Kollégium óvodapedagógia és tanítóképző osztályaiban, utána pedig a BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetében. 1995 óta a pedagógusok továbbképzésével is foglalkozom, előtte pedig résztvevőként is megtapasztalhattam a továbbképzések hasznosságát. A pedagógusok szervezett továbbképzése és belső képzésén alapuló önművelése nagy hagyományokra tekint vissza, a magas színvonalú szakmai munkának pedig elengedhetetlen feltétele. Az igazán elhivatott pedagógusok sohasem kérdőjelezték meg létjogosultságát. A pedagógusok, közülük is leginkább az óvónők és tanítók kifejezetten szeretnek tanulni, belső igényük van a folyamatos szakmai továbbfejlődésre. Az élethosszig tartó, folyamatos tanulás igényét egyértelműen alátámasztották az óvónőktől és tanítóktól kapott visszajelzések. A pedagógusok többsége a továbbképzésben elsősorban a szakmai/módszertani megújulás lehetőségét látja. Alighanem hasonló gondolatmenetet követnek azok, akik a folyamatos szellemi fejlődésre, megújulásra való lehetőségként és törekvésként értékelik, csak az előbbieket a szakmai, az utóbbiak az egyéni fejlődésre helyezik a hangsúlyt. Ezek a gyakorlatban egymástól nehezen elválasztható kategóriák, különösen, ha figyelembe vesszük azt a szakmai alaptételt, hogy a pedagógus az oktatási-nevelési folyamatban teljes személyiségével vesz részt.

Azt is tapasztaltam, hogy a pedagógusok sokszor jönnek fáradtan ezekre a képzésekre, de legbelül valahol ott él lelükben a feltöltődés, a megújulás nagy reménye. A képzőknek erre is nagyon oda kell figyelniük, amikor a programot összeállítják: ne le-

gyen túlságosan fárasztó – újszerű és játékos, kreatív legyen a tevékenység. Ilyen értelemben a mindenkori képzőnek talán kicsit az animátor szerepét is fel kell vállalnia.

Én személy szerint, nagy lendülettel és várakozással készülök minden képzésre. Tudom, hogy a tanítók mindig jó partnerek a közös tanulás játékában, s egymástól is sokat tanulunk. Kádár Annamáriával pedig kimondottan jó képzést tartani: lelkesedése, jókedve mindenkire ráragad.

A helyszín is nagymértékben befolyásolja a képzés hangulatát. Úgy gondolom, a Bethlen Gábor Kollégium tökéletes helyszínnek bizonyul: szépen berendezett, tágas és funkcionális termek, laboratóriumok, hatalmas udvar és árnyas Tornakert áll a képzők rendelkezésére. Az iskola vezetősége nyitottan fogad minden kezdeményezést, és segíti a programok kivitelezését: ha informatikai laborban akarunk dolgozni, technikust is biztosít hozzá, szükség esetén a tornatermet és annak eszközeit is használhatjuk. A résztvevők szempontjából az sem elhanyagolható, hogy ízlésesen berendezett, kényelmes szobákban szállásolják el őket az iskola felújított bentlakásában, s a konviktuson az étkezés is megoldható.

– *Mi motiválta a témaválasztásait? Miért tartja fontosnak azokat?*

– A 26. BNYA központi témája a kreativitás fejlesztése, melyet mi Kádár Anna kolléganővel kicsit kiegészítve hirdettünk meg: *A kreatív tudás megalapozása kisiskolás korban* címmel. Úgy gondoljuk, a kreativitás életkortól független, a képzelőerőn alapul, mellyel bárki rendelkezhet, és megfelelő környezetben, aktív tevékenységek által felszínre hozható. A pedagógusnak megfelelő szociális légkört kell teremtenie, ahol a gyerekek elég biztonságban érzik magukat ahhoz, hogy játsszanak a gondolataikkal, és kockázatot merjenek vállalni. Valós problémákra választ kereső, kihívást jelentő projektek tervezésével lehet leghatékonyabban fejleszteni a kreatív képességeket. A program célja olyan reflektív, támogató módszertan ismertetése, amely lehetővé teszi a közös, kreatív alkotást, a kölcsönös reflektálást, és ösztönzi a kreatív munkát. A Nagyenyedre tervezett program ismerteti a kisgyermekkorú kreativitás szintjeit és fejlesztésének technikáit, önismereti tréning formájában a kreatív tanító személyiségjegyei is kiderülnek, ugyanakkor a résztvevők gazdag anyaggal egészíthetik ki eszköztárukat a játékos tanulás és a kreativitás összekapcsolásának lehetőségeiről. A tanulásszervezés és az alkotó tanulás legkreatívabb módjait is megismerhetik (kooperatív csoportmunka, projektpedagógia, fordított osztály, KAT-kutatás alapú tanulás, digitális történetmesélés). Mindezt az elemi osztályos tantervek kreatív olvasata által fogjuk kézzelfoghatóbbá tenni, begyakorolni.

Mivel a csoportban mindig vannak visszatérő tanítók (ami a képzés jó hírét, szakmaiságát és kellemes hangulatát is igazolja), az idei képzés meglepetést is tartogat a pedagógusoknak: Erdélyben először megismerkedhetnek a Polgár Judit által kidolgozott *Sakkpalota* képességfejlesztő oktatási programmal.

– *Hogyan készül feldolgozni választott témáit?*

– Választott feladataimat minden továbbképzőn egy témára fűzöm, ezeket páros és kooperatív csoportmunkában fogjuk feldolgozni, megvitatni. Az iskolai tanterv olvasata kapcsán okostábla és digitális eszközök felhasználásáról is szó lesz, helyesírási oktatóprogramot fogunk kipróbálni, s mindenki megírhatja a saját életmeséjét, digimeséjét!

A drámapedagógiai tevékenységek és a népi gyermekjátékok színesíteni fogják programunkat. A délutáni foglalkozásokat cselekvésközpontúbbaknak és művészibbeknek tervezem idén: kavicsfestéssel, nemezeléssel és filmnézéssel szeretném gazdagítani őket.

– Ön szerint melyek a legnagyobb kihívások ma az óvónők, tanítók előtt? Miként lehet választ találni azokra?

– Az iskola együtt változik a világgal, s nekünk, pedagógusoknak folyamatosan ehhez a változó világhoz és gyermekhez kell alkalmazkodnunk. Napjainkban a tanító legnagyobb kihívása a helyes önismeret és jelenismeret kialakítása, az önmeghatározás, az identitásképzés elősegítése, olyan információk közvetítése, amelyek egyértelmű és kiszámítható jövőképet jelenítenek meg a gyermekek számára. Mindez elengedhetetlenül fontos a mindennapi életben való boldoguláshoz, kiterjed a munka, a tanulás, a partnerkapcsolat területére egyaránt. A megfelelő jelenismeret hiányában megnő az egyénben a belső feszültség, kiszámíthatatlanná és bizonytalanúvá válik az élete, amelynek következtében kibillenhet az egyensúlya. Feladat, hogy a tanító hozzásegítse a kisiskolást a valóság helyes észleléséhez, értékeléséhez, az abban való hatékony részvételhez. Fontos, hogy támogatást nyújtson értékes személyiségjegyek kibontakoztatásához, hogy a nevelés folyamán alakuljon ki a gyermekben az önfegyelmzés, az önirányítás, a helyes irányba való egyre önállóbb haladás képessége.

– Ön részt vesz az új generáció egyetemi képzésében is. Miben másak a hivatásra most készülők, mint a kicsit vagy jóval korábban végzettek? „Másságuk” – ha van ilyen – milyen kihívások elé állítja az egyetemi oktatót?

– A XXI. században bekövetkező gazdasági, társadalmi változások szükségessé teszik az iskola szerepének újraértelmezését. Megváltozni látszik a család nevelésben betöltött szerepe, középpontba kerül az egyén – mint individuum –, gazdagodnak az oktatási tartalmak, sokasodnak az információhordozók, s mindez elengedhetlenné teszi az új arcú pedagógus megjelenését a közoktatásban. Úgy gondolom, nekünk ma éppen ez a feladatunk: új arcú tanítók és óvónők képzése, akik türelmesen odahajolnak a gyermekhez, s útjukat egyengetve felemelik őket. Alapjáraton nincs nagy különbség a tanítóképző liceumot végzett pedagógus és a mostani egyetemi hallgató között: ezelőtt húsz évvel is voltak nagyon ügyes kicsi tanító nénik, akik odaadással és felelősségük teljes tudatában foglalkoztak a kisgyermekkel. Mostani hallgatóim között is sok az elhivatottsággal rendelkező jelölt. Csak remélni tudom, hogy közülük a legjobbak kerülnek majd a pályára. Mostani hallgatóim már húszévesen kezdik el tanulni a hivatás csínját-bínját, tudatosabban készülnek a pedagógusi hivatásra, de a külső környezeti változások sokszor elbizonytalanítják őket. Szeretném a módszertani repertoárjukat és az önbizalmukat növelni, önreflektív pedagógussá alakítani őket. A reflektív pedagógus tisztában van saját lehetőségeivel, potenciáljaival, megfelelő önismerettel rendelkezik, aki tisztában van a korlátaival és a képességeivel. Szükségessé válnak tehát olyan személyiségjegyek, mint az önállóság, a nyitottság, az alkalmazkodás és az együttműködés képessége, amelyek lehetővé teszik a pedagógiai hatékonyság növelését. A pedagógus személyiségének fontos értékmérőjévé válik a személyes értékorientációja, az értékekhez való viszonyulása, sze-

mélyiségének morálitása. A személyiség morálitásában, a valódi értékekhez való viszonyulásban egyre több a feladat.

– *Mit gondol, az óvónők és tanítók számára mit jelentenek a BNYA továbbképzői?*

– Eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy az erdélyi óvónők és tanítók szívesen járnak a BNYA továbbképzéseire. Ezekben az években a tanítóknak új kompetenciaalapú tantervekből kell dolgozniuk, s a képzések nagy segítséget nyújtottak az új szemlélet gyakorlatba ültetésében. A továbbképzéseken sok jó gyakorlatot próbálnak ki, s adandó kérdéseikre is választ kapnak. A képzéseknek célja, hogy olyan tanításmódszertani eszközökkel, tudományos, pedagógiai és gyakorlati képességekkel vértessze fel a jelen lévő pedagógusokat, mely képességek segítségével megújulva, szakmailag gyarapodva térhetnek vissza kisdíákjaikhoz. A képzés végén általunk kért visszajelzésekből az derült ki, hogy a jó hangulat és a kellemes munkakör, a változatos tematika vonzza őket. A szervezők és az évente visszajáró képzők figyelemmel kísérik a tanítók kéréseit, igényeit. A nagyenyedi képzéseken már szóba került a szövegértő képesség fejlesztése, a dramatikus módszerek alkalmazása, a funkcionális nyelv szemlélet lehetőségei, a kortárs erdélyi gyermekirodalom, az okostábla használata stb. Idén a legkreatívabb módszereket fogjuk megismerni, kipróbálni.

A kreativitás nem tehetség kérdése

Kádár Annamária

Kádár Annamária, a BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézete marosvásárhelyi kihelyezett tagozatának vezetője szintén népszerű előadó a BNYA-n (is). Ő is a tanítók részére szervezett nagyenyedi képzés foglalkozásvezetőjeként válaszol körkérdéseinkre.

– *Milyen gondolatokkal készül az idei Bolyai Nyári Akadémia szekcióelőadásaira/foglalkozásaira?*

– A kreativitásról – mint a továbbképzési rendszer központi témájáról gondolkodva mondom, hogy az nem pusztán alkotókészség, ötlettel teli agy, nem csupán ihletett állapot, nem csak az áramlatélmény megélése, és nem kizárólag valaminek a létrehozása. Nemcsak az a kreatív ember, aki kitalál és feltalál dolgokat, aki könyvet ír, zenét szerez, fest, rajzol, alkot, aki különleges látásmóddal rendelkezik, hanem **az is, aki végigviszi a dolgait**. A legnagyobb kihívás az életünkben pedagógusként is az, hogy az ötleteinket megvalósítsuk.

– *Mi motiválta a témaválasztásait? Miért tartja fontosnak azokat?*

– Az idei Bolyai Nyári Akadémián a következő témákkal foglalkozom: a kisgyermekkorú kreativitás szintjei és fejlesztésének technikái; a csoport – mint a játékos kreativitásfejlesztés optimális közege; a kreativitás x, y, z, alfa generációban, valamint a problémamegoldás váratlan helyzetekben. Azért tartom fontosnak ezeket a kérdésköröket, mert meggyőződésem szerint a kreativitás nem tehetség kérdése, szoktatni kell az agyat a szokatlanhoz, pedagógusként pedig használnunk kell a képzelőerőnket, a gyermeki, játékos agyunkat, a fantáziánkat.

– *Hogyan készül feldolgozni választott témáit?*

– A témák feldolgozása élménypedagógiai módszerekkel, strukturált tréninggyakorlatok segítségével fog történni. Lesz játék, nevetés, jókedv.

– *Véleménye szerint melyek a legnagyobb kihívások ma a tanítók számára? Miként lehet választ találni azokra?*

– A legnagyobb kihívás a 21. században a 21. századi gyerekeket 21. századi módszerekkel eredményesen az életre nevelni. A válasz: a folyamatos tanulás, önnevelés, kudarcokból való építkezés.

– *Ön részt vesz az új generáció egyetemi képzésében is. Miben másak a hivatásra most készülők, mint a kicsit vagy jóval korábban végzettek? „Másságuk” – ha van ilyen – milyen kihívások elé állítja az egyetemi oktatót?*

– Jelenlegi elsőéveseink aktívak, kezdeményezők, folyamatosan kérdeznek, mondhatom azt is, hogy öntörvényűbbek, mint korábban végzett társaik. Mindez naprakész felkészültséget, folyamatos jelenlétet, humort és kreativitást kér az egyetemi oktatóktól.

– *Ön szerint mit jelentenek a tanítók számára a BNYA továbbképzői?*

– Találkozást, közös élményeket, életmeséket, feltöltődést.

Orbán Imola

Játékkal, alkotással, tánccal, mozgással a pedagógiai Flow-élmény felé

Orbán Imola a kézdivásárhelyi Bóbita Egyesület és Értékpont Pedagógiai Műhely tréner. Beszélgetésünk elején arra kértük, mutassa be munkáját, és ismertesse intézményei tevékenységeit.

– Az elmúlt kilenc évben rengeteg élménypedagógiai képzést szerveztünk Felső-Háromszéken

Bányai Sándorral, a *Kalandok és Álmodok* csapatával, valamint Besnyi Szabolccsal. Minden élménypedagógiai képzés egy továbbutazás volt számomra azokhoz a módszerekhez, amelyek a tanítás és tanulás kapcsolatait boncolgatják. Az alapozó élménypedagógiai képzés után – amely a módszer és alkalmazási területének feltérképezését jelentette – pedagógiai szakmai napok, személyiségfejlesztés élménypedagógiai módszerekkel, *Iskola másként*-programok, komplex tematikus élménypedagógiai foglalkozások, rendezvények és táborok szervezése következett, az ilyen témákra épített képzéseken kerültünk szoros kapcsolatba a pedagógusközösségekkel. Az egyesületen belül olyan csapattal dolgozom, amelyikhez aktív pedagógusok, egyetemisták, pedagógushallgatók csatlakoztak. A csapatunk belső képzései, tréningjei is hozzájárulnak az új programok, fejlesztő tevékenységek kidolgozásához, gyermek és ifjúsági, személyiségfejlesztő önfeltárási nyári táborok szervezéséhez. A csapaton belüli munka lehetőséget ad az állandó szakmai párbeszédre, az ötletek kibontására, a programok kidolgozására. Hatalmas elismerésem azoknak a munkatársaimnak, akik rengeteg időt adnak maguknak arra, hogy egy-egy nagy pedagógiai kihívásban utazzanak velem. Minden projekt nagyon konkrétan célirányos. A célig vezető út a szépséges kihívás. Tanuljuk önmagunkat, van, amikor egy szimbolikus cím, egy téma magas pedagógiai röptetésre hív. Minden közös munka után a csapatban dolgozó pedagógusok magukkal viszik oktatási intézményeikbe a munkánkból születő új módszereket. Egy aprócskának tűnő kezdeményezés a kézdivásárhelyi *Rügy* szakmai napunk, igazi szép pedagógiai kibontakozás helyszíne is. Helyi pedagógusok, egyetemisták, pedagógushallgató tanulók és munkatársaim műhelyeivel lett számunkra igazi helyi érték. Nagyon fontos, hogy műhelyként dolgozunk, tőlünk elindulnak, majd visszatérnek hozzánk a pedagógusok. Trénerként nyitott vagyok, időt szentelek az állandó párbeszédre. Nagyon sokan keresnek meg szakdolgozataik írása kapcsán is. A képzéseinken részt vevő pedagógusok nagyon sokszor meghívják iskolai és iskolán kívüli prog-

ramokra. Szakmai utamon az egyik legcsodálatosabb dolog az, hogy rengeteg partneriskola és más oktatási intézmény meghívásának tudok eleget tenni. A pedagógusképzések mellett az osztályközösségeknek tartott tréningek, foglalkozások, táborok jelentenek termékeny talajt az új módszerek számára.

– *Milyen gondolatokkal készül az idei Bolyai Nyári Akadémia szekció előadásaira, -foglalkozásaira?*

– Fantasztikusnak tartom, hogy az idei téma közel áll az előző évihez, és így folytonosságot biztosít a szemléletnek. A kreatív pedagógia új perspektívákat nyit a pedagógusok számára. Az előző évben is volt alkalmam műhelyt vezetni. Az akkori 90 perc afféle kóstolónak számított, az idei témát tágabb időkeretben tudjuk kibontani. A tavalyi képzésen nagyon jó volt a hangulat, nagyon befogadóak voltak a kollégák, utána is sokan kerestek meg. Az évközben tartott képzéseim során szerzett tapasztalatok és visszajelzések is azt mondatják velem, hogy a pedagógusok nagyon vágynak megmártózni hasonló témákban, sőt, az azokban való megmaradásra és a további kutatásra is nyitottak.

– *Mi motiválta a témaválasztásait? Miért tartja fontosnak azokat?*

– A tanítási célok néha nehéz súlyként nehezednek a pedagógusra. Az elvárások elvárásokat szülnek. Szeretném, ha teret lehetne adni azoknak a tanulási céloknak, amelyek kimozdítják, önmagukhoz és a világhoz is közelebb viszik a gyermekeket. A személyközpontú pedagógiai szemlélet egy biztonságot adó hálónak is tekinthető, amely megtartja a gyermeket – picit alátámasztja, hogy saját erőforrásait felkutatva, megismerve lépjen az új felé. Olyan módszereket szeretnék hozni, amelyek az apró kis mozzanatok emelik ki és teszik hatalmas pedagógiai értéké. Azokat, amelyek mellett elrohanunk, vagy a „nincs idő rá” - állapotban kitörlünk. Minden fejezet és minden tömb ön maga felé vezeti a pedagógust, hogy aztán közösen szelídhessük meg a kötött tantervi programokat. Nyári képzésen helyet kap az élménytanítás gyakorlása, azon módszerek megkeresése és feltérképezése, amelyek a pedagógusok számára lehetnek erőforrások. Nem egy alkalomra tervezett mintaórákat, konkrét pedagógiai programterveket kapnak a résztvevők, hanem egy folyamatban hosszú távon fenntartható pedagógiai szemlélettel, módszerekkel átszőve. A tréning során minden résztvevő a saját ritmusával kapcsolódik be a programba, kísérletezhet, módszereket gyűjthet, technikákat próbálhat ki. A könnyedség, az alkotás öröme vezeti a pedagógiai Flow-élményhez, úgy, hogy nem térünk le a nevelési célok útjáról.

– *Hogyan készül feldolgozni választott témáit?*

– Többszörre gyakorlatközpontú foglalkozások révén, amelyekhez a játék, az alkotás, a tánc, a mozgás jelenti az „eszközt”. Kreatív, alkotó módszereket ötvözzünk, tudatos, célirányos felépítésben. A képzés minden gyakorlati munkának elméleti hátteret is biztosít. Nagyon fontos szerepet tulajdonítok a megélések, tapasztalatok megosztásának helyet adó reflektív beszélgetéseknek. Várhatóan sokszínű csapat (tanítók, tanárok, osztályfőnökök) gyűl majd össze, így szélesre lehet nyitni a témát. Ezekből a beszélgetésekből születnek a további szakmai együttműködések is. Már volt sokszor példa arra, hogy a képzés után is megkeresik egymást a pedagógusok, közösen terveznek meg és valószínűsítanak meg programokat. Ez már értékpedagógia. Fontos számomra, hogy a résztve-

vők kezdeményezései is teret kapjanak, ne szigetelődjenek el egy tantárgyon vagy osztályon belül. Ezért kiscsoportos tevékenységekben projektek, programok közös kidolgozására is sor kerül, amelyeket iskolákban, otthoni kollégák bevonásával tudnak megvalósítani. Természetesen minden kezdeményezésben partner vagyok az Bolyai Nyári Akadémia után is.

– *Miként segít választ találni a pedagógusok előtt álló mai kihívásokra az élmény-érték-személyközpontú pedagógia?*

– Ha az élmény-érték-személyközpontú pedagógia témában utazunk, akkor kiemelnék néhány útjelző táblát a szavak mellé: az élmény a mozgatórugó, a lendület az, ami felemel és továbbvisz a felfedezések világában, és érdeklődővé tesz. Mindez nélkülözhetetlen a pedagógiai munkában. Másik fontos kérdés, hogy miként tudja a pedagógus az én-élményt csoportélményként átadni. A módszer kettős értékének felismerése is lényeges: élmény-tanulás és élmény-tanítás, ahol a facilitátor pedagógus lendületet ad, de ebből maga is tud új energiát teremteni.

Az értékek olyan „megállók”, amelyekre szükség van a gyors ritmust diktáló világunkban. Az itt és most állapot a rácsodálkozás, a hangban, színekben, mozdulatokban fellelhető megélés élményének helyet adó módszerek fészke.

A személyközpontú pedagógiának a fejlődés, a kibontakozás a kulcsa. Fontosnak tartom, hogy az élménypedagógia ne ragadjon le a játékosítás szintjén, a jól átgondolt, célirányosan megtervezett tevékenységek azonban a pedagógus lelki színeivel, dinamikájával színezhettek. Ölelkeznek az alternatív pedagógiai módszerek, amelyeket megtanulunk közel hozni egymáshoz, megtanulunk értéfonatokat létrehozni osztályfőnöki órák és személyiségfejlesztő órák témáiban, vagy a tantárgyak közötti átjárok felfedezésében rejlő teljesség érzést adó pedagógiai élményben.

– *Mit taníthat Carl Rogers a mai pedagógusnak? Hogyan illeszthető mindez a meglehetősen merev oktatási rendszerbe?*

– A személyközpontú pedagógiát nemcsak módszerek, hanem a pedagógiai szemlélet is életben tartja.

Fontos, hogy az iskolák személyközpontúak legyenek. Kiindulásként mindig azt kell felhasználni, amink van: az osztályfőnöki órákat, a személyiségfejlesztő órákat, a projektlehetőségeket, a kezdeményezéseket, a párbeszédet. Minden pedagógus, aki tanulmányozva, kutatva alkalmazza a módszereket, igazából önmagát is tanulja. Szépséges utazás, ahol a pedagógus és a tanuló személyisége állandóan fejlődik egy olyan iskolai légkörben, ahol jó lenni, ahol számtalanszor fellelhető a tanulás öröme. A tanári köntös, amit nagyon sokszor mi erőltetünk magunkra, és szorongásaink mintáitól fakul, most lekerülhet rólunk. Egy színes köpenyként kitarulhat, csak keretet adva befogadja a gyermekcsoportot, amelyikben az egymásra figyelés, az elfogadás, az érzelempontú beszélgetések, tevékenységek kapnak helyet. Innen kiindulva tesz önmagáért is a pedagógus: feltárja azon erőforrásait, amelyekben a kreatív pedagógia fenntartható.

– *Mit szeretne, milyen gondolatokkal távozzanak foglalkozásairól a résztvevők?*

– A legfontosabb, hogy kíváncsian, várakozó érdeklődéssel érleljék tovább a megtapasztaltakat. Talán a vakáció a legjobb arra, hogy a laza hétköznapiakban feszültség nél-

kül felfedezzék, hogy egyszer csak egy új módszer születik önmagukban. Kipattanhat egy zene hallgatása közben, egy apró kavics láttán vagy éppen a tenger morajlása mellett. A „kipróbálok”, „megcsinálok”, „tovább gondolom”-állapotokat jelölő kifejezések a leg-egészségesebbek. Fontos, hogy a résztvevők a tanultakat és tapasztaltakat a saját dinamikájukhoz, lelki színeikhez találtassák, magukon átengedve érezzék övékének a módszert.

A matematika megszerettetéséért

Baranyai Tünde egyetemi adjunktus a BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetének szatmárnémeti kihelyezett tagozatán matematikát tanít. A 26. BNYÁ-n is a matematikaoktatással kapcsolatosan tart foglalkozásokat Szatmárnémetiben, *A kreativitás fejlesztése az elemi tagozaton* címet viselő szekcióban.

Baranyai Tünde

– Az idei BNYA témáját érdekesnek találom, a kreativitás fejlesztése mindig fontos célja egy tanítónak. Matematikatanárként úgy gondolom, érdekes feladatokkal, játékokkal tudom megismertetni a résztvevőket. Megpróbálok egy más nézőpontot mutatni, amely segíti a tanítót a matematika megszerettetésében.

A továbbképzés lehetőséget ad arra, hogy a tanítók megismerjenek új

problémamegoldási módszereket. Fontosnak tartom az interaktív módszerek alkalmazását matematikaórákon. Szó lesz ezen kívül a matematika és a környezetismeret tárgyak integrálásának lehetőségeiről, illetve logikai feladatok megoldásaival is foglalkozunk.

A rövid elméleti bevezető után a tanítók sok gyakorlati feladat során sajátíthatják el a kreativitást fejlesztő módszereket. Kooperatív csoportmunkák révén a résztvevők aktív részesei lesznek a feladatmegoldásnak. Nagy jelentősége van a szemléltető eszközök használatának, szeretném ezt is bemutatni a továbbképzésen.

– Ön szerint melyek a legnagyobb kihívások ma a tanítók számára? Miként lehet választ találni azokra?

– A tanítók számára talán az a legnagyobb kihívás, hogy nagyon különböző szinten kerülnek az előkészítő osztályba a gyerekek. Nagyon fontos a differenciálás, mert a pedagógusnak a gyermek ismeretei alapján kell feladatokat adnia, van, akit felzárkóztatni kell, van, akinek a tehetséggondozásával kell foglalkoznia. A jó pedagógusnak minden

gyermeket motiválnia kell. Felelőssége, hogy ne legyen egyetlen gyermek sem az osztályban aki „utálja a mateket”.

– *Részt vesz az új generáció egyetemi képzésében is. Miben másak a hivatásra most készülőök, mint a kicsit vagy jóval korábban végzettek? „Másságuk” – ha van ilyen – milyen kihívások elé állítja az egyetemi oktatót?*

– Míg a hallgatók arra kíváncsiak, hogy módszertanilag hogyan tanítjuk meg a matematikai fogalmakat, addig nekik ezen túl kell lépniük a matematikaórákon. Tapasztalataimra építve mondom, hogy most is az a legnagyobb kihívás számukra, hogy hogyan szerettetik meg diákjaikkal a tantárgyat, miközben felzárkóztatják a gyengébbeket, és versenyre készítik az ügyesebbeket. Remélhetőleg hasznos ötletekkel, új módszerekkel gazdagodnak a továbbképzés során.

– *Ön szerint mit jelentenek a tanítók számára a BNYA továbbképzői?*

– Az elmúlt években mindig jó hangulatban teltek a nyári továbbképzők. Mivel a program a vakációs időszakra esik, a pedagógusok pihentebbek, felszabadultabbak, mint az évközi képzések alkalmával. A korábbi visszajelzések alapján a tanítók értékelik, hogy a továbbképzés magyar nyelvű, és a témák is aktuálisak. A hét során összeszoknak a csoport tagjai, a pedagógusok az új ismeretek mellett új barátságokat is kötnek, egymástól is tanulnak, feltöltődve térnek haza családjukhoz.

A pedagógusnak is nagyon kreatívnak kell lennie

Szabó-Thalmeiner Noémi

Szabó-Thalmeiner Noémi is a BBTE Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézete szatmárnémeti kihelyezett tagozatának adjunktusa. A 26. BNYA szatmárnémeti szekciójába jelentkező tanítók részére tart interaktív foglalkozásokat július 9–14. között.

– *Milyen gondolatokkal készül az idei Bolyai Nyári Akadémia szekcióelőadásaira/foglalkozásaira?*

– Kíváncsian várom. Az előző években mindig nagyon hangulatosak voltak a foglalkozások, lelkes, érdeklődő csapatokkal találkozhattunk. A BNYA végére a csoportok összeszoktak, igazi kis közösséggé kovácsolódtak, amik meghatározták a továbbképzés minőségét is.

– *Mi motiválta a témaválasztásait? Miért tartja fontosnak azokat?*

– Pedagógia szakos oktatóként fontosnak tartom a kreativitás fogalmának körülhatárolását, pontosítását, illetve a kreativitás mérése lehetséges módszereinek bemutatását, hiszen ezt a résztvevő pedagógusok hasznosíthatják a gyakorlati munkájuk során. A kreativitás iskolai fejlesztésének lehetőségei közül a drámapedagógiát választottam, mivel ez a módszer nagymértékben lehetővé teszi a gyermekek számára személyiségük kibontakozását, kreativitásuk megnyilvánulását és fejlesztését.

A BNYA előzetes tapasztalataira építve úgy gondolom, hogy a pedagógusoknak is szükségük van arra, hogy játszva tanuljanak, hogy pozitív élményekkel gazdagodva gyarapítsák szaktudásukat. Ezért az elméleti tudás átadása mellett gyakorlatias feladatokra szeretném építeni a foglalkozásaimat, a tapasztalati tanulást helyezem előtérbe a tervezéskor.

– *Ön szerint melyek a legnagyobb kihívások ma a tanítók számára? Miként lehet választ találni azokra?*

– Számos kihívással találkozok a mai tanító, hiszen társadalmunk a technika fejlődése következtében óriásit változott, a mai gyerekek rengeteg információ birtokába juthatnak a különböző elektronikus gépeknek köszönhetően. Megváltozik ezáltal a tanító szerepe is, nem ő az egyedüli tudásközvetítő, hanem ő az, aki az információk tömkelegében megtanítja eligazodni a gyermekeket.

Az időtálló értékek átadása is az ő feladata, ami ugyancsak kihívást jelent a pedagógus számára az értékpluralitás korában.

Az iskola egyre nagyobb hangsúlyt fektet a családokkal, a szülőkkel való kapcsolattartásra is, hiszen a gyermekek nevelése csakis az együttműködésen alapulhat, pedagógusnak és szülőnek hasonló értékeket kell átadnia következetesen a gyermekeknek. Úgy gondolom, hogy ez az együttműködés sem valósul meg mindig zökkenőmentesen, a pedagógusnak nagyon jól kell tudnia kommunikálni a szülőkkel, hogy ez az elvárás megvalósulhasson.

Ha visszatérünk az idei BNYA fő témaköréhez, akkor azt sem felejtethetjük el, hogy a kreativitás fejlesztése is kihívás elé állíthatja a pedagógust, hiszen a tananyagot úgy kell megtanítani a gyermekeknek, hogy közben fejlessze a gyerekek problémamegoldó képességét, kreativitását is. Ehhez azonban a pedagógusnak is nagyon kreatívnak kell lennie.

– *Részt vesz az új generáció egyetemi képzésében is. Miben másak a hivatásra most képzülők, mint a kicsit vagy jóval korábban végzettek?*

– Egyetemi oktatóként nem látok nagy különbséget a régi és az új generáció között, hiszen a megfelelő hozzáállás, a gyermekszeretet, a szakma hivatásként való kezelése egyaránt jellemzi a régi és az újabb generációt is. Nyilván az új technológia hat a mostani diákokra is, igénylik és értékelik az új technikai eszközök használatának a bemutatását, alkalmazását a képzés során, ami kihívás elé állítja az oktatót, hiszen meg kell ismerenie, lépést kell tartania a technika új vívmányaival.

Együttműködő, mintát adó nevelési közösségekben a teljes embert nevelni

A római katolikus vallástanárok részére *Kreativitás és hitre nevelés* címmel szerveznek továbbképzőt július 9–14. között a temesvári Gerhardinum Római Katolikus Teológiai Líceumban. A színes programsorban – az iskola múltjához kapcsolódóan – a piarista pedagógia elemeit ismertető foglalkozások is helyet kaptak. Ezeket magyarországi pedagógusok viszik közelebb a szekció résztvevőihez: *Jusztinné Nedelkovics Aliz* biológia-kémia szakos középiskolai tanár, a szegedi Dugonics András Piarista Gimnázium igazgatója, *Nagy Mariann* angol-kémia szakos középiskolai tanár, mentálhigiénés szakember, *Jusztin István*, a szegedi Sik Sándor Piarista Egyetemi Szakkollégium igazgatója és *Czeplédi Zsolt* piarista szerzetes, angol-történelem-hittan szakos középiskolai tanár, lelkipásztor. Hozzájuk intézett körkérdéseink sorát is a témaválasztás (*A gyermekek és fiatalok központi szerepe – a diákok kreativitásának fejlesztése, Fiatalok kísérése – kreatív diák-tanár interakció, A család bevonása az iskolai nevelésbe – kreatív foglalkozások által,*

Szegedi piarista pedagógusok: középen Jusztinné Nedelkovics Aliz, tőle jobbra, hátul Jusztin István, mellette Czeplédi Zsolt

Az egyházhoz való tartozás érzése – szociális és érzelmi intelligencia fejlesztése) indoklásával kezdtük. Négyük nevében Czeplédi Zsolt fogalmazott válaszokat.

– A szegedi piaristák szoros kapcsolatot ápolnak a temesvári Gerhardinum vezetőivel, Jakab Ilona igazgatónővel és Kocsik Zoltán spirituális atyával, a piarista templom plébánosával. A múlt őszi siófoki Piarista Pedagógiai Napok után – melyen ők is részt vettek – kaptuk a megtisztelő felkérést, hogy műhelyfoglalkozást vezessünk a BNYA hitta-

nár szekciójának résztvevői számára. Piarista küldetésnyilatkozatunk szerint törekszünk „együttműködő közösségekben fejlesztő közeget alkotva hatékony segítséget nyújtani a ránk szorulóknak és hozzánk fordulóknak abban, hogy kibontakoztassák teljes emberiségüket, érett személlyé váljanak.” Hisszük, hogy ez a teljes emberség, személyes érettség a jézusi örömhír által megérintett és alakított ember létformája: a „krisztusi emberség” (vö. Ef 4,24.) Mivel a hittanároknak kiemelt szerepük van abban, hogy ne csak teológiai-vallási ismereteket és kultúrát, hanem az evangelizáció szolgálatát is végezzék, örömmel mondtunk igent a műhelynapokon való részvételre.

Aktív részvételre, a jelenlévők bevonására építünk. Némi impulzus-adás, felvezetés után a kiscsoportokon belüli egyéni és mini-csoportos, valamint plenáris formában kívánjuk a résztvevőket is megszólaltatni. Nem a miénk a „bölcsek köve”, nem egyszerűen mi szeretnénk megosztani valamit – hisszük, hogy egymás tapasztalataiból, reflexióiból is mindannyian gazdagodhatunk.

– *Milyen gondolatokkal, érzésekkel készülnek Temesvárra?*

– Némi izgalommal, hiszen érezzük a feladatban rejlő kihívást. Nagy területről, a romániai tömb- és szórvány-magyarorság közegéből érkeznek a résztvevők, vélhetően eltérő típusú iskolákból, illetve változatos társadalmi, nyelvi, kulturális helyzetű diákok közül. Nem is beszélve a romániai és a magyarországi egyházi oktatás, hitoktatás különbözőségeiről. Reméljük, hogy e sokféleség közepette is meg fogjuk találni azt a közöset, ami összeköt bennünket, s ami mindannyiunkat inspirál a nevelői hivatásunkban való növekedésre.

– *Milyen pilléreken áll a piarista pedagógia?*

– Kalazanci Szent József, a piarista iskola és rend alapítója bő 400 évvel ezelőtt *mindenki számára elérhető* (ingyenes) iskolát nyitott, megteremtve a modern értelemben vett közoktatás prototipikus intézményét. Néhány egyszerű pedagógiai elvet tartott szem előtt. Elsődleges ezek között a *pietas et litterae* összekapcsolása: a hit alapján álló műveltség, illetve a műveltség által gazdagított, megerősített cselekvő hit elválaszthatatlanságát vallotta és valósította meg munkatársai és diákjai körében. Pedagógiai eszménye szerint az iskola hivatása nem kevesebb, mint hogy olyan nevelést nyújtson, amely által „a gyerekek és fiatalok egész életének folyása kétségkívül boldog” lehet, s ami által megerősödik, fejlődik az egész társadalom. Vagyis az iskolának személyes és társadalmi léptékben messze az oktatás-nevelés helyén és idején túlnyúló küldetése van. E nevelési eszmény célja az emberi személy kibontakozása és fejlődése annak minden dimenziójában: a fizikai/gazdasági, társak/érzelmi és szellemi/értelmi dimenzióban, valamint a személyiség magját képező spirituális dimenzióban egyaránt. Hogy milyen sajátos elemei vannak ennek a pedagógiának? Ezek a következők: A gyerekek és fiatalok központi szerepe; a szegények melletti elköteleződés; színvonalas nevelői és lelkipásztori munka; az evangélium hirdetése; a társadalom megújítása; megosztott küldetés és karizma; a család bevonása; a személyes kísérés; a nevelők felkészítése, valamint az egyházhoz tartozás érzésének elmélyítése.

– *Miért látják fontosnak ma is a piarista pedagógia mentén nevelni?*

– Kalazanci Szent József nem valami gyökeresen különbözött talált fel, mint a korban létező egyéb, pl. jezsuita vagy magániskolák. Egyrészt a „kegyes iskolában” kiegészítette és összefoglalta mindazt, amit a nevelés szolgálata jelent; másrészt ezt mindenki számára hozzáférhetővé tette. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a mindenki számára elérhető, evangelizáló, a teljes ember nevelésére törekvő, keresztény közösség által megjellegzett iskola *per definitionem* piaristának tekinthető – akár a piarista rend vagy Kalazanci Szent József ismerete nélkül is.

– *Mit gondolnak, melyek a legnagyobb kihívások a mai pedagógusok számára? Milyen válaszok adhatók ezekre?*

– Olyan változások korát éljük, amelyek gyökeresen alakítják át az iskoláról, egyáltalán a tudás struktúrájáról és megszerzéséről vallott nézeteinket és képviselt gyakorlatunkat. A tanár többé nem egyszerűen a tudás birtokosa, aki megosztja azt a diákjaival, és egyben számon is kéri annak elsajátítását. Sokkal inkább facilitátor, aki a kooperatív tanulás és tudás-alkalmazás folyamatát serkenti, támogatja. Az iskola ugyanakkor nem egyszerűen akadémikus értelemben vett „tudás-gyár”, hanem a tág, egzisztenciális értelemben vett tanulás helye is – például a közösségben való létezés, az együttműködés, a szolidaritás tanulásának helye. A piaristák együttműködő, mintát adó nevelési közösségekben szeretnék a kiteljesedő, boldog és fenntartható emberi és társadalmi létezés tanulását megvalósítani, és felkínálni ezt a családok számára.